

Αποσπασματα βυζαντινῶν βραβυατείας

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ Λόγοι

Ἄλλ' εὖ τοι γίνωσκε, ὦ χρηστέ, ὡς οὔτε κάλλος οὔτε μέγεθος οὔτε ἀκρίτης οὔτε ἀλκή τὸν ἀγαθὸν ποιεῖ βασιλέα, εἰ μὴτι ἰνδαλμα φέροι ἐν τῇ ψυχῇ τῆς πρὸς τὸν θεὸν ὁμοιώσεως. Τούτνευθεν οὖν καὶ αὐτοὶ ζητῶμεν καὶ τὸν ποιητὴν παρακαλῶμεν διδάσκειν ἡμᾶς ὅπως ἂν τις χαμαὶ βαδίζων καὶ σάρκα ἡμφιεσμένος ἔχειν τὸ ἰνδαλμα νομισθεῖη τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀκρας ἀψίδος καὶ ὑπὲρ ἅπαν τὸ ὄν ἰδρυμένου.

ΑΓΑΠΗΤΟΥ ΔΙΑΚΟΝΟΥ Ἐυδου

Κύριος μὲν πάντων ἐστὶν ὁ βασιλεὺς, δοῦλος δὲ μετὰ πάντων ὑπάρχει Θεοῦ. Τότε δὲ μάλιστα κληθήσεται κύριος, ὅταν αὐτὸς ἑαυτοῦ δεσπόζῃ καὶ ταῖς ἀτόποις ἡδοναῖς μὴ δουλεύῃ, ἀλλὰ σύμμαχον ἔχων τὸν εὐσεβῆ λογισμὸν, τὸν ἀήτητον αυτοκράτορα τῶν ἀλόγων παθῶν, τοὺς πανδαμάτορας ἔρωτας τῇ πανοπλίᾳ τῆς σωφροσύνης καταγωνίζηται.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α' Παραίνευσιά

Ἐλαβες ἐκ Θεοῦ βασιλείαν φύλαξον αὐτήν ὡς παρακαταθήκην ἄσυλον· μὴ φαῦλος ὀφθῆς τοῦ δεδομένου σοι φύλαξ· μὴδὲ ἀγενές, μὴδὲ ἀνάξιον αὐτῆς διαπράξῃ. Ἄλλ' ὡσπερ βασιλεύειν τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων προεκρίθης κατὰ τὴν ἀξίαν, οὕτω προτερεῦειν τῶν ὑπὸ χεῖρα πάντων σπεῦδε καὶ κατ' ἀρετὴν. Ἡ γὰρ ἀρετὴ κρείττων ἐστὶ παντὸς ἀξιώματος. Εἰ οὖν κατὰ μὲν τὸ ἀξίωμα κυριεύεις ἀπάντων κατὰ δὲ τὴν ἀρετὴν ὑπὸ τινος κυριεύῃ, κατὰ μὲν τὸ ἔλαττον εἰ βασιλεὺς, κατὰ δὲ τὸ κρείττον ἀληθῶς οὐκ εἰ βασιλεὺς, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρων βασιλευόμενος. Μὴ οὖν νόθος γίνου δεσπότης ἐν τῷ ὑφ' ἑτέρων κρατεῖσθαι, ἀλλὰ βασιλευε ἀληθῶς ἐν τῷ πάντων κρατεῖν κατὰ τὸ μέρος τῆς ἀρετῆς.

ΕΠΑΝΑΓΟΓΗ / ΕΙΣΑΓΟΓΗ

Βασιλεὺς ἐστὶν ἔννομος ἐπιστασία, κοινὸν ἀγαθὸν πᾶσι τοῖς ὑπάρχουσιν, μὴτε κατὰ ἀντιπάθειαν τιμωρῶν, μὴτε κατὰ προσπάθειαν ἀγαθοποιῶν, ἀλλ' ἀνάλογός τις ἀγωνοθέτης τὰ βραβεῖα παρεχόμενος.

ΘΕΜΙΣΤΙΟΥ Λόγοι

Ἄλλη μὲν δικαστοῦ, ἄλλη δὲ βασιλέως ἀρετὴ, καὶ τῷ μὲν προσήκει ἔπεισθαι τοῖς νόμοις, τῷ δὲ ἐπανορθοῦν καὶ τοὺς νόμους καὶ τὸ ἀπηνές αὐτῶν καὶ ἀμείλικτον παραδεικνύναι, ἅτε νόμος ἐμψύχῳ ὄντι καὶ οὐκ ἐν γράμμασιν ἀμεταθέτοις καὶ ἀσαλεύτοις. διὰ τοῦτο γὰρ, ὡς ἔοικε, βασιλείαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατέπεμψεν εἰς τὴν γῆν ὁ θεός, ὅπως ἂν εἴη καταφυγὴ τῷ ἀνθρώπῳ ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀκινήτου ἐπὶ τὸν ἔμψυκον καὶ ζῶντα. * * *

Οὐ παραρρήξας τοὺς νόμους, ἀλλὰ πραΰνας, ὅτι καὶ αὐτὸς νόμος ἐμψυχος εἰ καὶ ὑπεράνω τῶν γεγραμμένων.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΛΥΔΟΥ ΠΕΡΙ Ἀρχῶν τῆς Ρωμαίων πολιτείας

Ἴδιον δὲ βασιλέως ἐστὶ τὸ μηδένα καθάπαξ τῶν τοῦ πολιτεύματος νόμων σαλεύειν, ἀλλ' ἐγκρατῶς τὴν ἑαυτοῦ πολιτείας βασιλεία διατηρεῖν καὶ μηδὲν μὲν κατ' ἀθθεντίαν ἔξω τῶν νόμων πράττειν, τὸ δὲ τοῖς ἀρίστοις τοῦ πολιτεύματος συναρέσκον ψήφοις οἰκείας ἐπισηραγίζειν πατρὸς ἅμια καὶ ἡγεμόνος στοργὴν περὶ τοὺς ὑπηκόους ἐνδεικνύμενον, ὁποῖον ἡμῖν θεὸς καὶ καιροῦ δεξιότης ἐχαρίσατο. Ἄλλ' οὐχ οὕτως ὁ τύραννος τοὺς ὑπ' αὐτῷ πεσόντας διαθήσεται, πράξει δὲ κατ' ἐξουσίαν ἀλόγως, εἴτε καὶ θούλεται, μηδὲ νόμους τιμῶν ἀξίων μηδὲ γράφειν μετὰ βουλής ἀνεχόμενος, ταῖς δὲ οἰκείαις ὁμοῖς ἐξαγομίεως. Ἔστι γὰρ βασιλέως μὲν τρόπος ὁ νόμος τυράννου δὲ νόμος ὁ τρόπος.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Α' Παρανευτικά

Νόμον ἄγραφον τὸν σεαυτοῦ τρόπον τοῖς ὑπηκόοις παρέξεις, καὶ τὴν μνήμην ἀληστον τῆς σῆς βασιλείας διατηρήσεις, ἐὰν καὶ αὐτὸς τοῖς καλῶς κειμένοις νόμοις τῶν πρὸ σοῦ βασιλέων συνακολουθήσεις, καὶ τούτους ἀπαραβάτους πολιτεύεσθαι διατηρήσεις. Ἄ γὰρ τοὺς ὑπὸ χεῖρα φιλάττειν ἀναγκάσεις, ταῦτα, πολλῷ μᾶλλον τηρεῖν σεαυτῷ τὴν ἀνάγκην ἐπίθεις. Εἰ γὰρ αὐτὸς τῶν πρὸ σοῦ τοῖς νόμοις οὐ πολιτεύσῃ, οὐδὲ τοῖς σοῖς ἕτεροι θεσπίσασιν ἔβρονται καὶ οὕτως οἱ νόμοι ὑπ' ἀλλήλων ἀνατρεπόμενοι, ταραχῆς καὶ συγχύσεως τὸν βίον ὅλον ἐμπλήσουσι, δι' ὧν πολλάκις ὀλόκληρα ἔθνη πρὸς καταστροφὴν καταλίθησαν.

ΜΑΝΟΥΗΛ Β' ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ ὑποθήκαι

Ὁ βασιλεὺς ἐννόμιος ζῶν, καὶ νόμοις ἄγων τοὺς ὑπ' αὐτόν, καθάπαξ ἐναντίος ἐστὶ τοῖς τυραννεῖν ἐθέλουσιν, οἱ νόμοι ἀπαράβατον ἔχουσι τὰς ἑαυτῶν ἡδονάς. Ἔοικέναι γὰρ δοκεῖ τὸ βασιλεύειν τῷ τυραννεῖν. Δίστασθον δὲ ἀλλήλων, ὅσον οὐδ' εἰπεῖν εὐχερὲς. Τῷ μὲν γὰρ τυράννῳ τὸ δύνασθαι τὸ τοὺς ὑπ' ἐκείνῳ χανοῦν ἐστὶ κἂν ἰσχύην προσλάβῃ τὸ κοινόν, ὄνειροπολεῖ τὴν αὐτοῦ καθαίρειν· ὁ δ' ἀληθῶς βασιλεὺς τοῖς ὑποτακτομένοις οἱ πλήθει, πατρὸς, ποίμενος, ἱατροῦ, διδασκάλου καὶ εἰ τι σχῆμα δύναται σώζειν, τόπον σώζων τυγχάνει. Νομίζων δὲ ἐν τῷ κοινῷ συνίστασθαι τὸ κείνου συμφέρον, καὶ Χριστῷ διακονῶν, καὶ μιμούμενος αὐτὸν μᾶλλον τῷ διακονεῖν ἢ τῷ ἄρχειν, χαίρει βελτιῶν τὴν ἀρχὴν τῶν βελτιουμένων ἄμεινον. φίλτατε.

ΕΠΑΝΑΓΩΓΗ / ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἐπισημότετος ἐν ὀρθοδοξίᾳ καὶ εὐσεβείᾳ ὀφείλει εἶναι ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐν ζήλῳ θεῷ διαβόητος, ἔν τε τοῖς ὑπὲρ τῆς τριᾶδος δογματισθεῖσιν ἐν τε τοῖς ὑπὲρ τῆς οἰκονομίας λαμπρότατα καὶ ἀσφαλέστατα διὰ τὴν κατὰ σάρκα οἰκονομίαν τοῦ κυρίου ἡμῶν ἰησοῦ χριστοῦ ὀρισθεῖσιν· τουτέστι τὸ ὁμοούσιον τῆς τρισυποστάτου θεότητος ἄτιμητον καὶ ἀσυναίρετον διατηρῶν, καὶ τὴν ἐν τῷ ἐνὶ χριστῷ τῶν δύο φύσεων καθ' ὑπόστασιν ἕνωσιν, ὡσαύτως ἀσύγχυτον καὶ ἀδιαίρετον τέλειον θεὸν καὶ τέλειον ἄνθρωπον αὐτόν, καὶ τὰ τούτοις ἐπόμενα, ὅσον ἀπαθὴ καὶ παθητόν, ἀφθαρτόν καὶ φθαρτόν, ἀόρατον καὶ ὄρατόν, ἀναρῆ καὶ ἀπτόν, ἀπερίγραπτον καὶ περιγραπτόν, καὶ τὸ διττὸν τῶν θελήσεων καὶ τῶν ἐνεργειῶν χωρὶς ἐναντιότητος καὶ τὸ ἄγραπτον καὶ τὸ γραπτόν.

ΜΙΧΑΗΛ Η' ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ Πρόσταγμα (1272)

“Ἴνα ἐπὶ θρόνου κάθη ἐν ταῖς γινομέναις βασιλικαῖς ἐνφρημίαις, καὶ συνῶν τῇ βασιλείᾳ μου καὶ ἀπὸν αὐτῆς, ἀετῶ κοκκίνῳ ἐνσημειωμένου ἐν τε χρηματισμοῖς πρέσβων ἐν τε καιρῶ ἀρίστου, ὅτε καὶ ἐπὶ κλίνης εἰ δεήσει καθίσεις, συνεσθίων τῇ βασιλείᾳ μου. ✠ ✠”

Τὰς κρίσεις ὀφείλεις ποιεῖν ἀποδημῶν τῆς βασιλείας μου μετὰ τῶν συμβούλων σου ἐπὶ παντὶ ἀνθρώπῳ στρατιώτῃ τε καὶ κοινῷ, καὶ ὃν μὲν εὐρήσεις τιμῆς καὶ ἀποδοχῆς ἄξιον, ἀναδοχῆς καὶ εὐεργεσίας ἄξιον, ὃν δὲ ὑπόδικον, εἰς τὴν παρὰ τῶν νόμων διωρισμένην τιμωρίαν εἶν, καθὼς ἂν οἱ σοὶ ἀποφώνωνται σύμβουλοι, πλὴν εἰ μὴ τις τῶν συνόντων σοὶ μεγάλων τύχοι σφαλῆς· εἰ γὰρ τις τῶν εἰς κεφαλὰς ἀποτεταγμένων μεγάλων ἀνθρώπων σφάλῃ, τὴν κρίσιν αὐτοῦ ποιήσεις μετὰ τῶν συνακολουθούντων σοὶ μεγάλων ἀνθρώπων, καὶ εἰ γε ὅπερ μὴ γένοιτό ποτε καταδίκη τῷ κρινομένῳ ἐπιγένηται, αὐτὸς μὲν δεσμοῖς καὶ φυλακαῖς ἀσφαλισθήσεται, τὰ δὲ περὶ αὐτοῦ εἰς ἀναφορὰν τῇ βασιλείᾳ μου ἀναχθήσεται ἐπὶ τῷ γενέσθαι τὴν τῆς καταδίκης ἀπόφασιν.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ Περὶ

Βασιλείας τὰς φεως

“Ὁμοίως, ἀνηγορεύθη ἐν τοῖς τῆς ἀνατολῆς μέρεσιν ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος βασιλεὺς ἡμῶν Νικηφόρος παρὰ τοῦ ἰδίου στρατοπέδου βασιλεὺς Ῥωμαίων. Ἐν Καισαρίᾳ γὰρ τῇ νῦν τῆς Καππαδοκῶν ἐπαρχίας ἐν τῷ κάμπῳ, μαγίστρου αὐτοῦ ὄντος καὶ δομestίκου τῶν σχολῶν, συναχθέντες πάντες οἱ στρατηγοὶ καὶ τὰ τάγματα, ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. Τοῦ δὲ μὴ βουλομένου, ἀλλὰ πρὸς τὸν πόλεμον τῶν Ἰσλαμλιτῶν ἐπισπεύδοντος καὶ τὸν ναὸν εἰς τοῦτο προτρεπούμενου, αὐτοὶ μᾶλλον σπεύσαντες βία καὶ μὴ βουλόμενον ἐκ τῆς τέντης ὑψώσαντες ἀνηγόρευσαν αὐτὸν βασιλέα. Οὐ μὴν δὲ ἐφόρεσεν στέμμα ἢ ἄλλην τινα βασιλείων ἐσθῆτα, εἰ μὴ μόνον τὰ ὑποδήματα ἐναλλάξας ρούσσεια, ἣτοι κόκκινα.

ΣΥΜΕΩΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ Περὶ τῶ ἀγίου ναοῦ

Διὸ καὶ ἐν τῷ στέφειναι πρότερον μὲν ἀναγορεύεται ὑπὸ βασιλέων, εἰ κατὰ διαδοχὴν τὴν βασιλείαν πλουτεῖ, ἀνυψούντων αὐτὸν ἐπὶ στρατιωτικῆς ἀσπίδος ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ὃ τὴν στρατηγίαν δηλοῖ καὶ βασιλείαν. Καὶ ὑπὸ ἀξιωματικῶν αἴρεται, ὡς ἀρχὴ τούτων γινόμενος καὶ κεφαλὴ. Καὶ ὑπὸ στρατιωτῶν καὶ τοῦ δήμου προσκυνεῖται καὶ εὐφρηνεῖται, ὡς δεσπότης αὐτῶν γεγονώς. Καὶ δῶρα δίδωσιν, ὡς κήριος καὶ εὐεργέτης καὶ προπονητῆς καταστάς. Εἶτα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἰσελθὼν, δεικνύς τὴν εἰς Θεὸν ὑποταγὴν καὶ καταφυγὴν τὸν ὄντα πάντων ἀρχὴν, τὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ζητεῖ. Ἐπεὶ δοῦλός ἐστι Θεοῦ. Καὶ τελεσθῆναι βασιλεὺς ἐξαιτεῖται. Δι' αὐτοῦ γὰρ τοῦ Βασιλέως τῶν βασιλέων Χριστοῦ βασιλεὺς βασιλεύουσι· καὶ αὐτοῦ μόνου ἡ βασιλεία αἰώνιος. “Ὅθεν καὶ τὸν ναὸν αὐτοῦ τὸν θεῖον ὡς βασιλεῖον εἰσέρχεται ἄγιον, ὥστε λαβεῖν τὰ τῆς βασιλείας.

Διὸ καὶ ὁ τὴν ἐξουσίαν ἔχων αὐτοῦ καὶ ἀγιάζειν δυνάμενος ἱεράρχης, ὁ τὴν ἀπαθὴν κεκτημένος καὶ ὑπέργειον ἀρχὴν τὴν τοῦ Πνεύματος, αὐτὸν ὑποδέχεται προσελθόντα. Καὶ οὐχ ἀπλῶς ὅπερ αἰτεῖται δίδωσιν· ἀλλὰ πρότερον τὴν εἰς Θεὸν ζητεῖ τούτου πίστιν ἀνομολογήσαι ὁρθῶς, καὶ τὴν εἰς τὴν ὑπήκουον πρόνοιάν τε καὶ εὐνοίαν ἐν δικαιοσύνῃ.

ΕΝΣΤΑΘΙΟΥ ΡΩΜΑΙΟΥ ΠΕΪΡΑ

«Μηδεὶς βλαπτέτω ἢ πιπρασκέτω πορφύραν, μήτε ἐν μετάξῃ
μήτε ἐν ἑσφῷ. Ὁ δὲ πολήσας καὶ δημεύεται καὶ κεφαλικῶς τιμωρεῖται».

Ψευδο-Κοδινου Περὶ βερριμαγίω καὶ βερριυῶν

Δεὶ δὲ γινώσκων διὸ ἕπερ καλεῖται νῦν στέμμα ὀνομάζεται
πάσαι διὰ δῆμα. Τοῦτο δὲ ἦν βλάτιον μετὰ λίθων καὶ μαργάρων, κατὰ

τὸ τοῦ βασιλέως μέτοπον κείμενον μὲν, δεδεμένον δ' ἔπισθεν περὶ τὸν
ἐγκέφαλον, διὸ καὶ ἐκαλεῖτο διὰ δῆμα ἕπερ ἐκ τοῦ κατὰ μικρὸν ἀμει-
φθὲν ἐγένετο οἶον ὁρᾶται τὴν σήμερον, καὶ ὀνομάζεται στέμμα.

ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ Α' Νεαρὰ

.. Imperator Iustinianus Alamannicus Gothicus, Fran-
cicus Germanicus Anticus Alanicus Wandalicus Africanus felix in-
clitus victor as triumphator semper Augustus.

Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν
Ἀυτοκράτωρ Καῖσαρ Φλάβιος Ἰουστινιανὸς Ἀ-
λαμαννικός, Γοθτικός, Φραγγικός, Γερμανικός, Ἀντικός, Ἀλανικός, Οὐ-
ανδαλικός, Ἀφρικικός, εὐσεβής, εὐτυχής, ἔνδοξος, νικητής, τροπαιοῦχος,
ἀεισέβαστος αὔγουστος.

ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ Νεαρὰ

Ἐν ὀνόματι τοῦ δεσπότη Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν αὐ-
τοκράτωρ καῖσαρ φλάβιος Ἡράκλειος πιστὸς ἐν Χριστῷ ἡμερότατος μέ-
γιστος εὐεργέτης εἰρηνικός ἀλαμαννικός γοθτικός φραγγικός γερμανι-
κός ἀντικός ἀλαμαννικός οὐανδαλικός ἀφρικανός ἑρουλικός γηπεδικός
εὐσεβής εὐτυχής ἔνδοξος νικητής τροπαιοῦχος ἀεισέβαστος αὔγουστος.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΣΤ' Νεαρὰ

Ἐν ὀνόματι τοῦ πᾶσιν ἀνθρώποις νομοθετήσαντος τὰ σω-
τήρια Χριστοῦ τοῦ ἀληθινοῦ θεοῦ ἡμῶν αὐτοκράτωρ καῖσαρ φλάβιος
λέων εὐσεβής εὐτυχής ἔνδοξος νικητής τροπαιοῦχος ἀεισέβαστος αὔ-
γουστος πιστὸς βασιλεὺς.

ΑΛΕΞΙΟΥ Α' ΚΟΜΝΗΝΟΥ Χρυσὸ βασιλεὺς λόγος

.. + Ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς (καὶ) τοῦ υἱοῦ (καὶ)
τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ἀλέξιο(ς) βασιλ(εύς) πιστὸ(ς) δευδοξος
(καὶ) αὐτοκράτωρ Ρωμαίων ὁ Κομνηνός + +

ΙΩΑΝΝΟΥ Ε' Παλαιολόγου

.. † Ἐν ὀνόματι τοῦ θεοῦ, ἀμήν. Ἰωάννης,
ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκρά-
τωρ Ῥωμαίων, ὁ Παλαιολόγος.

ΜΑΝΟΥΗΛ Β' ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

† Μανουήλ, ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ πιστὸς βα-
σιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Παλαιολό-
γος καὶ ἀεὶ αὔγουστος.